

OBSAH

Úvod	11
Starnutie obyvateľstva	13
Postoj dnešnej spoločnosti k starobe	16
Teórie starnutia	19
1. Teórie starnutia zdôrazňujúce biologický aspekt	19
1.1 Teória deficitu	19
1.2 Teória opotrebovania	21
1.3 Teória voľných radikálov	21
1.4 Teória telomérov	21
2. Kvalitatívne modely starnutia	22
2.1 Teória životných etáp E. Eriksona	22
2.2 Teória vývojových úloh R. J. Havighursta	23
2.3 Gutmannova teória zvyšovania podobností pohlaví	24
2.4 Gerodynamická teória staroby	24
3. Teórie rastu	25
4. Kognitívne teórie	26
4.1 Kognitívna teória Bonnskej školy	28
5. Teória kontinuity	28
6. Kultúrno-antropologické teórie	28
7. Interakčný model dlhovekosti a pocitu spokojnosti v starobe	29
8. Teórie úspešného starnutia	30
8.1 Problém zjednotenia kritérií úspešného starnutia	31
8.2 Teórie úspešného starnutia	40
Depresia	53
1. Klasifikácia	53
2. Zvláštnosti depresie v starobe	55
3. Diagnostika	56
3.1 Príznaky depresie v starobe	56
3.2 Diferenciálna diagnostika	57

3.3	Diagnostické nástroje	61
4.	Výskyt depresie v starobe	66
5.	Prognóza a priebeh	67
6.	Psychoterapia depresie v starobe	68
6.1	Špecifická terapie depresie v starobe	69
6.2	Najčastejšie rizikové faktory vedúce k depresii	70
6.3	Terapeutické ciele	72
6.4	Zásady pri terapii	72
6.5	Teoretické východiská psychoterapeutických prístupov k starému človeku s depesiou	73
7.	Programy kognitívno-behaviorálnej psychoterapie depresie v starobe	79
7.1	Program skupinovej kognitívno-behaviorálnej psychoterapie depresie v starobe	80
7.2	Program individuálnej kognitívno-behaviorálnej psychoterapie depresie v starobe (program VEDIA)	85
Demencia		129
1.	Diagnostické kritériá	129
1.1	Zhoršenie pamäti pri demencii	130
1.2	Pokles ďalších kognitívnych schopností	130
1.3	Poznámky k diagnostike	131
2.	Klasifikácia	132
2.1	Demencia pri Alzheimerovej chorobe (F00)	132
2.2	Vaskulárna demencia (F01)	133
2.3	Demencia pri chorobách klasifikovaných inde (F02)	134
2.4	Príznaky nastupujúcej demencie	134
3.	Terapia demencie	135
4.	Širší kontext psychologického prístupu k pacientovi s demenciou	136
4.1	Postoje, hodnoty a princípy prístupu	137
4.2	Individuálny prístup	138
4.3	Predpoklad schopnosti učiť sa v demencii	139
4.4	Správny výber cieľov	140
4.5	Stálosť pozitívnych zmien	141
4.6	Účinky na opatrovateľov	141
4.7	Reálnosť očakávaní	142
4.8	Plánovanie individuálneho programu	143

4.9	Organizačné opatrenia	144
5.	Psychologické terapie pri demencii	144
5.1	Terapia zameraná na kognitívne schopnosti pacienta s demenciou	145
5.2	Terapia zameraná na správanie pacienta s demenciou	160
5.3	Terapia zameraná na emocionalitu pacienta s demenciou	161
5.4	Ďalšie terapeutické prístupy k pacientovi s demenciou	186
6.	Rezervy a možnosti rozvoja prístupov	192
Úloha starého rodiča		193
1.	Osoba starého rodiča	194
1.1	Osoba starej matky	194
1.2	Osoba starého otca	194
2.	Osoba vnúčata	195
2.1	Vnímanie starých rodičov vnúchatami	196
3.	Rodinný systém	196
3.1	Rodičia	196
3.2	Širšia rodina	197
3.3	Kultúrne pozadie a pôvod starých rodičov	198
3.4	Výchovné metódy	198
3.5	Vplyv rozvodu	199
4.	Intenzita kontaktu	200
5.	Význam starých rodičov pre vnúčata	200
5.1	Kultúrne odlišnosti	203
5.2	Prarodičia	204
5.3	Negatívny vplyv starého rodiča na vnúča	204
6.	Vzájomný obraz generácií	205
6.1	Obraz spoločnosti o súčasnej mládeži	205
6.2	Obraz starých ľudí v spoločnosti	207
6.3	Pozitívne stereotypy staroby	209
7.	Výskum vplyvu sociálnej opory starých rodičov na vnúčata	210
7.1	Výsledky výskumu	211
7.2	Diskusia o výsledkoch	212
Zhrnutie		215

Summary	219
Literatúra	223
Prílohy	251
Príloha č. 1: Stupnica depresie pre starých ľudí (GDS)	251
Príloha č. 2: Montgomery-Asbergovej škála (MADRS)	252
Príloha č. 3: S-O-R-K tabuľka	256
Príloha č. 4: Mini Mental state examination (MMSE)	257
Príloha č. 5: Barthelov index	260
Príloha č. 6: Test inštrumentálnych každodenných činností (IADL)	262
Príloha č. 7: Mannheimerský inventár životných podmienok v starobe (MILVA)	264
Príloha č. 8: Dotazník na zisťovanie miesta kontroly	268
Príloha č. 9: Ciele terapie	270
Príloha č. 10: Týždenný plán	271
Príloha č. 11: Self-Rating Anxiety Scale (SAS)	272
Príloha č. 12: Hamiltonova škála úzkosti (HAMA)	274
Príloha č. 13: Zoznam príjemných činností	276
Príloha č. 14: Týždenný plán na obdobie po terapii	278